

kaple sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie

Ivančice, Letkovice, U Kapličky č.ev. 1480

katalogové číslo: 1000135831

památková ochrana: KP

číslo ÚSKP: 24753/7-730

Památková ochrana kaple je od 3. 5. 1958

Kaple na návsi v Letkovicích byla zbudována v novobarokním stylu roku 1864 při starší zvonici, která byla postavena asi o deset let dříve. Malebná kaple je cennou venkovskou památkou s kulturně-historickým významem. Původní zvonice byla založena na velkých kamenných blocích. Důvodem tohoto založení byla skutečnost, že se obec Letkovice nacházela a stále nachází v aktivní záplavové zóně řeky Jihlavy. Charakter návsi umožňoval při velké vodě hlavně při jarních táních, aby voda návsi volně protekla a nepůsobila nadměrné škody na domcích obce. Založením zvonice na velkých blocích se zajistilo to, že velká voda nepodemílala objekt, který byl přímo ve směru toku rozvodněné řeky. Přístavba vlastní kaple o deset let později byla již na základech tvořených vybranými převážně pískovcovými bloky ve tvaru kvádrů volně na sebe kladených. Zjednodušeně se dá říci, že kaple byla prostě přilepena ke stávající zvonici. Situování polohy kaple bylo podřízeno výjezdem z obce, je tedy s oltářem ve směru sever jih. V době výstavby kaple až do poloviny dvacátého století nebyla situace s dopravou vnímána jako kritická. Po výstavbě silniční komunikace začalo být kolem kaple těsně. Šířka vozovky v oblouku byla pouze 5,5 m. Kaple se tak stala „častým terčem“ pro projíždějící vozidla. Zmíním aspoň některé případy. Osmdesátá léta dvacátého století - přímý náraz motocyklisty, který skončil pro řidiče fatálně, kaple se opravila. Začátek dvacátého prvního století, osobní auto se zastavilo až u oltáře. Kaple se opravila. Zima 2016/2017 Nákladní automobil přímý náraz do kaple a utrhl celý roh. Viz obr:

V roce 2010 nechává SÚS Jihomoravského kraje vypracovat stavební záměr opravy silnice přes obec Letkovice. A tady se plně objevuje problém úzkého prostoru kolem kaple. Od této doby se město snažilo nalézt způsob jak průjezdný profil kolem kaple zajistit. Variantou bylo úplné odstranění kaple a postavení její repliky na jiném místě. Řešení však narazilo na památkovou péči. Další variantou bylo otočení kaple o 90°. Výsledek jako v předcházející variantě. Dalším návrhem bylo její rozebrání a opětné složení ze stávajících prvků. Byla to ale nejdražší varianta. Posunutí pak vyšlo jako nejlepší ze všech možných variant. V konečném řešení se porovnávali ještě dva způsoby posunutí. Jeden po kolejové dráze jako u kostela v Mostě a druhý pak přesun pomocí jeřábu.

Po schválení předpokládaných finančních nákladů městem byla při veřejné soutěži vybrána firma ULAS s variantou jeřábového přesunu.

Z důvodu zvýšení bezpečnosti osob a silniční dopravy se nakonec kaplička v Letkovicích ocitla o 3 metry dále od silnice. Proč jen o 3 m? Bohužel prostor návsi není nafukovací a pro rekonstrukci návsi, kterou nyní město projektuje, musí být zachován také komunikační prostor pro vozidla a chodce. Přesto tyto pouhé 3 m plně stačí pro zajištění normových parametrů pro opravu krajské komunikace III třídy.

Původně měla stát na novém místě už na začátku září, administrativní kolotoč a následné provázání základů a stěn kaple ale zabralo více času, než bylo původně plánováno. Přípravy na přemístění tak trvaly déle než dva měsíce. Zvláštním oříškem pak byla skutečnost popisovaná na začátku. Různé založení zvonice a kaple zaměstnaly mozkové závitové techniky firmy, aby bylo nalezeno optimální řešení zmonolitnění podkladového roštu. Toto zmonolitnění bylo zcela zásadní pro zdárné provedení díla. Podkladovým roštem se musely se zesílit základy a část základu se nahradila ocelovými profily. Nakonec se celá budova podle výpočtu statika ještě stáhla obručemi.

Pod ztužující rošt základů kaple byly umístěny ocelové nosníky, za které jeřáby kapličku zvedly a přeložily na nový železobetonový základ. Při přesunu ovšem praskla zeď. „S prasklinami jsme počítali, na novém místě ji snadno opravíme,“ ujistil investiční technik města Ivančice Ing. Josef Janíček.

Nadzvednutí kaple nicméně provázely komplikace od začátku a celé přesunutí se tak o několik hodin zdrželo. Základní úvaz na podélných nosnících pomocí speciálních, na tento případ vymyšlených atypických kotev, nedovolil odtržení celého objektu v celé ploše.

Soudržnost vlhkého jílovitého podloží pod objektem kaple způsobilo přisátí její střední části. Obě části, zvonice a kaple se tak začaly proti sobě naklánět a hrozilo jejich zborcení do sebe. Po poradě se statikem se přistoupilo na změnu úvazu podél objektu na kratším rozpětí nosného prvku základového roštu. Po dlouhých hodinách příprav a kontrole nového úvazu došlo na závěrečný pokus o odtržení objektu kaple.

Jeřáby, které velmi přesně koordinovali zvyšování napětí, ukazovali zatížení 167 tun, když se objekt kaple pohnul a pak velmi plynule zvedl asi o 3300 mm. S napětím technici kontrolovali stav kaple. Vše však bylo v naprostém pořádku. Ani diagnostika prováděná pomocí čtyř kamerových systémů neukázala na zavěšeném objektu během 30 minut žádné poruchy nebo změny.

Nakonec, po pečlivé úpravě dosedacích ploch, dosedla kaple plynule a přesně v novém místě.

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ NAVRŽENÉ A PROVEDENÉ PRO PŘESUN KAPLE

- pro vyzvednutí kaple byl proveden ocelový rám z ocelových „U“, „I“ a „HEB“ nosníků
- okolo kaple byla vyhloubena montážní jáma do hloubky cca 1 m
- bylo odhaleno a očištěno stávající kamenné základové zdivo
- toto zdivo bylo částečně rozebráno za účelem vložení ocelových nosníků U 240, po vložení nosníků bylo zbylé zdivo očištěno a zpevněno hloubkovým přespárováním cementovou maltou
- stejným způsobem bylo připraveno základové zdivo i z vnitřní strany v interiéru kaple
- ocelové nosníky U 240 byly stáženy závitovou tyčí Ø 24 mm s roztečemi 250 – 300mm
- vnější i vnitřní rohy obvodového zdiva byly vyztuženy ocelovými profily L 100/100/12
- obvodové zdivo kaple bylo spřaženo bandáží ocelovými úhelníky L 60/60/6 ve čtyřech úrovních, před svařením ocelových bandáží z L profilů byly tyto nahřáty na 700° C, a tím došlo po vychladnutí k jejich předeprnutí
- pod U 240 nosníky bylo přes celou šířku kaple instalováno 6 ks příčných ocelových nosníků HEB 260 délky 7 m
- po protažení příčnicků z ocelových nosníků HEB 260 byly pod tyto vloženy 2 ks podélných ocelových nosníků HEB 260 délky 9 m za které byla kaple zvednuta a přemístována
- veškeré nosníky byly mezi sebou přivařeny

- po osazení kaple na nový základ bylo provedeno zalití prostoru mezi ocelovým roštem betonovou směsí a závěrečný zásyp montážní jámy s vyrovnaní terénu

Održení od základové spáry a vyzvednutí bylo provedeno pomocí dvou jeřábů LTM 1300 a LTM 1500

Váha kaple před přesunem 145 – 150 t

Váha železných prvků pro vyztužení 9,4 t

Váha betonu pro zajištění základu zvonice..... 7,4 t

Celková váha přesunuté kaple na váze jeřábu167 t